

«Саликан», «Айвикан» ачашт да пагалыме драматургна

23 мартыште лүмлө марий драматург, МАССР-ын калык писательже, Йошкар-Олан почетан гражданинже Сергей Николаевын шочмыжлан 100 ий теме. А 5 апрельште тудын «Салика» пьесыж почеш М.Шкетан лүмеш Марий национальный драма театрын сценныштыже спектакльым шындымылан 70 ий лиеш.

Илыш корно

Сергей Николаев 1908 ийыште Морко районысо Овдасолаш шочын. Тыштак йоча жапше эртен, шочмо ялысе церковно-приходской школым тунем лектын. Драматургын ачаже, Николай Григорьевич, земский школым пытарен, аваже, Пелагея Антоновна, возен-лудын моштен огыл, но тунемше

ен дене кугешнен илен.

Вара Сергей Овдасола деч кум менге ордыжтö верланыше Арын шымияш школыш тунемаш кая. Тунам тудым Тыныш Осып (И.А.Борисов) вуйлатен. 1923 ийыште С.Николаев шымше классыш вончен, лач тыгодым школым туныктышо да поэт С.Г.Чавайн вуйлаташ тунгалын. Тудо йочашамычым калык ойпогым, поэзийым йораташ кумылан ден. Тунемше-шамыч тудын тыршымыш дене «Окавий», «Ямблат кұвар» пьесылам калыклан ончыктат.

1925 ийыште Сергей Николаев Марий педтехникумышто тунемаш тунгалеш. Тиддеч вара Йошкар-Оласе музучилищыште туныктышлан, МАССР Главлитын начальникшылан, Искусство паша шотышто управлений, Писатель ушем вуйлатышылан тыршен.

1993 ий 5 октябрьыште тудын шүмжö кырымым чарнен. Палыме марий драматургым Туруново шүгарлаш тойымо. А илыме пöртшö пырдыжеш (Йошкар-Ола, Пушкин урем, 8) мемориал онам пижыктыме.

Кужу ўмыран «Салика»

Сергей Николаев марий калыклан шуко произведенийым пöлеклен. Тусеч эн чот палымыже, мутат уке – «Салика» музыкальный комедий. 1935 ийыште Марий радион йодмыш почеш Морко сўан нерген инсценировкам возен, тудым «Кўрылтшö сўан» манын. Варажым сўан темылан пьесым ямдылаш да театрыш пуаш шонен пышта. Тыге «Полатовын сўанже» шочеш. Но икмыняр замечанийлан кöра спектакль шындалтде кодеш. 1937 ийыште «Полатовын сўанже» олмеш қок тулык самырык егын йöратымашышт да шке пиалышт верч кучедалмышт нерген «Салика» пьеса шочеш. 1938 ий 5 апрельыште Марий театрыште тудын премьерыже лиеш. Саликан образшым эн ондак актриса Нина Конакова чонен. Туддеч вара 70 ий жапыште театрыш толшо кажне режиссер ты пьесым шке семынже шынден. Жапыштыже ты ўдырым Паня Смирнова, Анастасия Тихонова, Майя Романова, Галина Иванова-Ямаева, Зинаида Долгова, Светлана Гладышева модыныт. Кызыт Саликан образшым Светлана Строганова ден Алина Егошина чонат. «Айвика» спектаклят Марий самырык театрын репертуаржым ынде 16 ий пойдара. Тыгеже тўрлö ийлаште Сергей Николаевын пьесылаж почеш Маргостеатрын сценныштыже кумло наре спектакль шындалтын: «Вўдшö йога», «Шинелян ўдыр», «Мланде пеледеш» да молат.

Порын шарналтена

Кодшо арняште пагалыме драматургнам шарныме лүмеш кундемшытына шуко мероприятий эртен. Теве драматургын шочмо районыштыжо ныл кече почела пайрем гўжлен. Ондак Морко тўвыра полатыште Самырык театр С.Николаевын «Айвикажым» модын ончыктен, вара шке мастарлыкшым Пошкырт кундем Мишкан села гыч толшо

Марий калык театр темлен. 20 мартыште Кокласола кыдалаш школышто драматургым шарналтыме мероприятий эртен. А кастенже Морко тўвыра пöртыштö М.Шкетан лүмеш театрын труппыжо «Салика» спектакльым шынден.

«Салика» - М.Шкетан лүмеш театрын сценныштыже.

23 мартыште ты театрынак актержо-влак Сергей Николаевын пöртыштыжö верандыме мемориал онаш пеледышым пыштеныт, а кастене М.Шкетан лүмеш театрыште «Салика» ончыкталтын.

Кокласола кыдалаш школышто эртыше мероприятийыш Морко районысо 15 школ ушнен. Драматургын шочмо ялыштыже, Овдасолаште, кызыт школ уке, садлан пайремым пошкудо ялыште эртарыме. Мокоч сай, кунам марий икшыве-влак шке ка-

лыкышт гыч лекше мутмастар-влакым огыт мондо. Ты мероприятий лач тидымак палемдыш. Кажне школ Сергей Николаевын да моло авторынат возымышт почеш сценным ямдылен. Тыге изирак ийготан-влак коклаште Кожлаер школын тунемшыже-влак С.Николаевын «Салика» спектакльже гыч ужаш дене икымше верыш лектын. Кокымшышто - Эгерсола школ (Ф.Исангулов «Кувавай»), кумшо верыште Волаксола (С.Григорьева, «Иолташем») ден Кокласола (С.Николаев, «Тревога») школ-влак улыт.

Кугурак ийготан-влак коклаште икымше верым Кокласола (С.Николаев, «Кугу толкын»), кокимшым Морко поселкысо 1-ше Неан школ (Н.Лекайн, «Шöртнö падыраш») налыч. Кумшо верыште - Ярамарий школ «Шинчымаш кас» постановка дене.

Марий тўвыралан, сылнымутлан тунгалтышым пыштыше, тудын виянмыш верч тыршыше ен-влакым ме лүмгечышт годым гына огыл, эреак шарнышаш, нунын нерген тунемшаш да палышаш улына. Тыгодым поэт, артист В.Режеж-Гороховын ойлымыжо ушыш толын пуреш: «Кундемшытына шуко памятник уло, молан Салика ден Эчуклан памятникым шогалташ огыл? Вет нуно уло марий калыкым почын ончыктат. Шкеныштын Салика ден Эчукышт кажне марий ялыште уло». Чынжымак тиде уло марий калыклан памятник лиеш ыле. Ала тидын нерген шоналташ жап толын шуын?

Ирина СТЕПАНОВА.

Авторын да редакцийын архивше гыч налме фото-влак.

Кокласола школысо тунемше-влак «Кугу толкын» (С.Николаев) гыч ужашым ончыктат.